Stuk **949** (2001-2002) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

11 december 2001

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Jos Stassen, Robert Voorhamme, Marc van den Abeelen, Herman Lauwers en Johan Malcorps –

betreffende de toepassing van de Richtlijn 79/409/EEG en 92/43/EG ter compensatie van grote infrastructuurwerken in de Westerschelde en Zeeschelde

Het Vlaams Parlement,

– gelet op de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, "Vogelrichtlijn" genoemd ;

– gelet op de Richtlijn 92/43/EG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, "Habitatrichtlijn" genoemd ;

– gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand waarbij delen van de zone 3.6. "Schorren en polders van de Beneden-Schelde" als speciale beschermingszone zijn aangewezen ;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 14 februari 1996 waarbij delen van Antwerpen Linkeroever en het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde worden voorgesteld als speciale beschermingszones in het kader van de Richtlijn 92/43/EG van de raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, "Habitatrichtlijngebieden" genoemd ;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 waarbij een voorstel ter compensatie van het Habitat-richtlijngebied "Schelde-en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Wetteren" en van de Vogelrichtlijngebieden nr. 3.5. "Schorren en Polders van de Beneden-Schelde" en 3.4. "Durme en de middenloop van de Schelde" als gevolg van de aanleg van het Deurganckdok te Doel, wordt goedgekeurd die tot gevolg heeft dat onder meer het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn wordt voorgesteld en dat een deel van het Vogelrichtlijngebied nr. 3.5. wordt geschrapt via een ontwerpbesluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand ;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 24 maart 2000, waarbij de beslissing van de Vlaamse regering van 23 juni 1998 wordt bekrachtigd ;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 17 december 1999 tot inrichting van het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als gecontroleerd overstromingsgebied ;

– gelet op de beslissing van de Vlaamse regering van 8 september 2001 waarbij de tweede gewestplanwijziging voor het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren definitief wordt goedgekeurd ;

– gelet op het antwoord van de Vlaamse regering van 17 mei 2001 op de ingebrekestelling door de Europese Commissie bij haar brief van 18 januari 2001, zaken 98/4669 en 98/5005 – RL 79/409 en 92/403 (Verrebroek en Deurganck, Haven Antwerpen) ;

– gelet op het nieuwe milieueffectrapport Linkerscheldeoever – Deurganckdok 2001, conform verklaard in oktober 2001 ;

– overwegende dat de Belgische lidstaat op 18 januari 2001 door de Europese Commissie in gebreke werd gesteld wegens de schending van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, als gewijzigd bij de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en van de Richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten naar aanleiding van de beslissingen tot aanleg van het Verrebroekdok en het Deurganckdok ;

– overwegende dat in het antwoord van 17 mei 2001 van het Vlaams Gewest aan de Europese Commissie onder meer de volgende passus is opgenomen :

'Naar aanleiding van dit arrest (arrest nr. 93.767 van de Raad van State dd. 7 maart 2001) is een nieuwe procedure op vlak van milieueffectenbeoordeling, overeenkomstig de richtlijn 85/337/EEG, opgestart. Dit betekent dat op zijn minst de bestaande en conform verklaarde MER-studie zal moeten geactualiseerd worden. In dat kader en aansluitend op het lopend proces van de strategische planning van de gehele haven van Antwerpen, zal de Vlaamse overheid inspanningen leveren om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de Commissie.

De Vlaamse regering verbindt er zich toe de compensaties opnieuw te evalueren en bij te sturen indien nodig. De luiken betreffende de projectverantwoording en het alternatievenonderzoek zullen opnieuw aan bod komen in het kader van deze nieuwe MER.'.

– gelet op het nieuwe milieueffectenrapport Linkerscheldeoever – Deurganckdok 2001 en in het bijzonder de discipline fauna (deel 11) waarin een gedetailleerde beschrijving werd opgemaakt met betrekking tot de effecten op de avifauna van het volledige project : de aanleg en exploitatie van het Verrebroekdok, van het Deurganckdok en alle gerelateerde ingrepen (deel 11, rubriek 11.8.1) ;

– gelet op het feit dat het nieuwe milieueffectenrapport al of niet cumulatief betekenisvolle tot ernstige effecten op de avifauna vaststelt, zowel op het vlak van direct of indirect verlies aan broedgebied voor weidevogels, habitat van doortrekkers en pleisteraars, foerageergebied voor wilde ganzen, dijken en sloten, wateroppervlakken (Doeldok, Puttenplas), opspuitingszones en aan ondiepe waterzones, slikken en schorren, als op het vlak van direct of indirecte verstoring van wateroppervlakken, opspuitingszones, ondiepe waterzone, slik en schor ;

– gelet op het nieuwe milieueffectenrapport Linkerscheldeoever – Deurganckdok 2001 waarbij voor de compensatie als uitgangssituatie het jaar 1995 genomen is, het jaar van de aanvang van de werken van het Verrebroekdok. Deze uitgangssituatie 1995 houdt voor een aantal soorten de gemiddelde aantallen in van de periode 1991-1995 waarbij het nieuwe milieueffectenrapport ook duidelijke positieve evoluties vaststelt voor het gebied Antwerpen Linkeroever (deel 11, rubriek 11.2.7), onder meer dat in de periode 1981-1995 :

a) vrijwel alle steltlopers, watervogels en meeuwachtigen onder de broedvogels vooruitgegaan zijn naar aantal ;

b) de broedende vogelrichtlijnsoorten (soorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn) er zeer sterk op vooruit zijn gegaan.

– overwegende dat deze vooruitgang het gevolg is van de combinatie van een aantal factoren waaronder :

a) internationale trends : stijging van de broedvogelpopulaties van bepaalde soorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn ;

b) een betere mix qua oppervlakte en diversiteit van habitats ;

c) de relatieve rust van het havengebied ALO voor vogels ;

d) het onttrekken van gebieden aan de landbouw waardoor de negatieve gevolgen van de intensieve landbouw gemilderd werden.

– overwegende dat het al of niet integraal karakter van het Vogelrichtlijngebied op Antwerpen Linkeroever tengevolge van de compensatieoefening in deze context niet relevant is, gezien op een onderbouwde manier uitgegaan is van de effecten op de huidige populaties van belangrijkste soorten van de avifauna, in casu de aandachtssoorten waarin alle relevante soorten van de bijlage I van de Vogelrichtlijn opgenomen zijn en van effecten op vroegere populaties van de aandachtssoorten ;

– gelet op het feit dat dit nieuw milieueffectrapport in deel 11, rubriek 11.8.5 op basis van de effecten op de aandachtssoorten, in combinatie met een vertaling van deze effecten in te compenseren oppervlakte habitat in functie van het behoud van de populaties van de aandachtssoorten, resulteert in een effectbegroting per habitattype waarbij specifieke streefoppervlaktes voor (bijkomende) compensaties zijn vastgesteld ;

– gelet op het feit dat dit milieueffectrapport in deel 11, rubriek 11.8.6. voorstellen en aanbevelingen formuleert met betrekking tot de opmaak van compensatievoorstellen die aan deze streefoppervlaktes voldoen, dat deze aanbevelingen onder meer betrekking hebben op het aangeven van aanvullende zoekzones en het ontwikkelen van streefbeelden, dat de streefoppervlaktes en streefbeelden te samen streefdoelstellingen genoemd worden ;

– gelet op het feit dat in dit milieueffectrapport de streefoppervlaktes worden gedefinieerd als het habitatareaal dat volgens dit MER moet worden ingeschakeld ter realisatie van de compensatiedoelstellingen ;

– gelet op het feit dat dit milieueffectenrapport in deel 11.rubriek 11.8.9. verder ook randvoor-

waarden vaststelt die bij de opmaak van compensatievoorstellen relevant zijn ;

– gelet op het feit dat het compensatieplan, zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, werd uitgewerkt op basis van de hoger vermelde streefdoelstellingen, aanbevelingen en randvoorwaarden uit het nieuwe milieueffectenrapport Linkerscheldeoever – Deurganckdok 2001 ;

– overwegende dat de realisatie van de compensatiemaatregelen in aanvullende zoekzones binnen het tijdspad van dit compensatieplan, zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, de mogelijkheid biedt resultaten te bereiken die de streefdoelstellingen in kwalitatieve of kwantitatieve zin overtreffen ;

– overwegende dat uitgaande van het tweede gewestplan nog andere dan in onderhavige compensatieplan bedoelde zoekzones mogelijkheden geven voor de ontwikkeling en de gevoelige versterking van natuurwaarden in het Linkerscheldeoevergebied onder meer in het kader van de bepaling in het richtinggevend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan in verband met de ecologische infrastructuur in zeehavens ;

– overwegende dat het compensatieplan , zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, geen hypotheek legt op de mogelijkheid bij de conceptie van nieuwe plannen voor havenontwikkeling binnen het Linkerscheldeoevergebied zo nodig een nieuw compensatieplan te ontwikkelen dat de samenhang van het Natura 2000-netwerk niet aantast ;

– overwegende dat de instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones van het Vogelrichtlijngebied 3.6 "Schorren en polders van de Beneden-Schelde" nog niet formeel zijn vastgesteld ;

– overwegende dat het compensatieplan zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, dient opgevat als een dynamisch gegeven maar dat de voorwaarden waaronder aanpassingen en bijsturingen aan dit compensatieplan nog duidelijk moeten bepaald worden ;

– vraagt aan de Vlaamse regering

A. wat de bevoegdheid Leefmilieu betreft :

dat snel een uitvoeringsbesluit wordt goedgekeurd of een beslissing van de Vlaamse regering wordt genomen waarin minstens de volgende elementen aan bod komen :

a) de uitwerking van het principe van de volledige en volwaardige, gefaseerde realisatie van de permanente compensatieplicht vastgesteld op basis van de effectbegroting van de nieuwe MER Linkerscheldeoever-Deurganckdok 2001, in het bijzonder de volgende permanente streefoppervlaktes :

a. ter realisatie van de permanente streefoppervlakte van 250 ha weidevogelgebied :

i. De natuurgerichte ontwikkeling en het beheer van ca. 150 ha Weidevogelgebied in een zone gelegen in het gecontroleerd overstromingsgebied binnen het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde ;

ii. De natuurgerichte ontwikkeling en het beheer van ca. 70 ha permanent weidevogelgebied, gelegen in de zoekzone "Doelpolder-Noord" (Valleigebied) ;

iii. De (tijdelijke) natuurgerichte ontwikkeling en het beheer van ca. 50 ha weidevogelgebied, gelegen in de tijdelijke zoekzone "Putten West" (ZTA-gebied) ;

iv. Het stellen van handelingen en werken op percelen in eigendom van de Vlaamse overheid ter verbetering van de ecologische kwaliteit van de polder (ZTA-gebied).

b. ter realisatie van de permanente streefoppervlakte van 25 ha brak en/of actief slik en schor :

i. De realisatie van ca.14,5 ha brakwater slik-schor door het afgraven van het Paardenschor ;

ii. De realisatie van een waterkreek, indien mogelijk een brakwaterkreek,van

ca. 36,5 ha, ter hoogte van het Paardenschor (R-gebied).

c. ter realisatie van de permanente streefoppervlakte van 25 ha rietkragen :

i. De aanleg van een zoetwaterkreek van ca. 16 ha in de buffer "Zuid-West N" (buffer-gebied) ;

ii. Het natuurgericht ontwikkelen en beheer van het gebied "Drijdijck" (N-gebied) geïntegreerd met het ecologisch deel van de buffer Zuid-West A (buffergebied) ;

d. ter realisatie van de permanente streefoppervlakte van 35 ha zoetwaterplassen en natuurlijke oevers :

i. Het natuurgericht ontwikkelen en beheer van het gebied "Drijdijck" geïntegreerd met ecologisch deel van de buffer "Zuid-West A" (Buffergebied) ;

ii. Het tijdelijk natuurgericht beheer als rust- en overwinteringsgebied voor watervogels van permanente zoetwaterplassen in Z2-gebied met inbegrip van mitigerende maatregelen om dit rust- en overwinteringsgebied te kunnen realiseren ;

iii. Het natuurgericht beheer van kunstmatige en tijdelijke zoetwaterplassen in Z2-gebied en in de zoekzone "Putten Plas" met inbegrip van mitigerende maatregelen om dit rust- en overwinteringsgebied te kunnen realiseren ;

e. ter realisatie van de permanente streefoppervlakte van 200 ha strand- en plasvlakte :

i. Het natuurgericht ontwikkelen en beheer van de tijdelijke spuitvelden "ex-Doeldok" en omgeving (Z2-gebied) ;

ii. Het natuurgericht beheer van de tijdelijke zone "Vlakte van Zwijndrecht" (Z-gebied).

b) de uitwerking van het principe van bijsturing van de compensatiemaatregelen, zowel in plus als in min, onder meer op basis van effectieve monitoring i.f.v oppervlaktedoelstellingen .

In geval van kwantitatieve of kwalitatieve overcompensatie (m.b.t. de cumulatieve gevolgen van het volledig project : aanleg en exploitatie van Verrebroekdok, Deurganckdok en alle gerelateerd ingrepen) van bepaalde habitattypes , kunnen delen van de compensaties als bonus gelden bij de eventuele toekomstige ontwikkeling van de haven. Dit kan enkel gebaseerd zijn op enerzijds een vergelijking van de streefoppervlaktes vermeld onder a) met de werkelijke realisaties in de aanvullende zoekzones op het moment dat het Deurganckdokproject gerealiseerd is, een degelijk en werkbaar monitoringprogramma dat toelaat na te gaan of de realisaties van de compensatiemaatregelen in de aanvullende zoekzones ook het gewenste resultaat bereiken, en anderzijds een globale afweging van deze compensatiemaatregelen ten opzichte van de nog vast te stellen instandhoudingsdoelstellingen voor de vogelsoorten die aan de basis hebben gelegen voor de afbakening van het (niet-integrale) vogelrichtlijngebied 3.6 "schorren en polders van de Beneden-Schelde" op Antwerpen Linkeroever (of eventueel vast te stellen instandhoudingsdoelstellingen op ecoregionaal niveau voor verschillende speciale beschermingszones). In het geval van kwantitatieve of kwalitatieve ondercompensatie gelden dezelfde basisprincipes.

c) het principe dat de compensatiematrices op de pagina's 11-62 en 11 – 65 uit het nieuwe milieueffectrapport Linkeroever – Deurganckdok 2001 gerespecteerd worden,

d) de invulling van het principe van tijdige planning om tijdelijke compenserende maatregelen een definitieve vorm te geven. Dit betekent onder meer dat in de middellange tot langetermijnplannen van de overheid in verband met de Schelde, haar overstromingsgebieden en de belangrijkste zijrivieren, rekening moet gehouden worden met de noodzaak tot de realisatie van de permanente compensatieplicht inzake de (te realiseren) streefoppervlaktes.

e) de uitwerking van het principe van de garantie voor de effectieve uitvoering van compensatiemaatregelen die kaderen in het historisch passief, onder meer de realisatie van de slikken en schorren in het gecontroleerd

overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde evenals de natuurgerichte inrichting en beheer van Groot Rietveld en het natuurgericht beheer van de zuidelijke bufferzone ;

f) de uitwerking van de garantie dat de compensatiemaatregelen voor het Deurganckdok minstens gelijktijdig worden aangevat met de heropstart van de werken van het Deurganckdok.

B. wat de bevoegdheid Leefmilieu en Openbare Werken betreft :

dat de Vlaamse regering een protocol goedkeurt, dit met het oog op de effectieve uitvoering van de compensatiemaatregelen uit het compensatieplan zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, tussen de verschillende betrokken partijen (minstens Antwerps Havenbedrijf en de betrokken ministers) waarin :

a) duidelijke afspraken met betrekking tot taakverdeling, verantwoordelijkheid, financiering en timing worden vastgelegd. De timing in verband met de uitvoering van de compensatiemaatregelen moet gebaseerd zijn op de timing opgenomen in de compensatiematrix op bladzijde 11-64 van het nieuwe milieueffectrapport Linkerscheldeoever – Deurganckdok 2001 ;

b) een regeling is opgenomen in verband met monitoring ;

c) een beheerscommissie wordt opgericht die de uitvoering van de compensatiemaatregelen begeleidt, de resultaten opvolgt en begeleidt en desgevallend compensatiemaatregelen kan bijstellen en/of bijkomende en/of vervangende maatregelen kan voorstellen. Minstens de erkende terreinbeherende verenigingen uit de regio maken deel uit van deze beheerscommissie ;

d) een opvangregeling is voorzien wanneer één van de betrokken actoren omwille van omstandigheden zijn taakstelling in de realisatie van de compensatiemaatregelen niet tijdig of volledig kan uitvoeren.

C. wat de bevoegdheid Ruimtelijke Ordening betreft :

dat binnen de Vlaamse regering het initiatief wordt genomen om een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor te bereiden en vast te stellen, waarbij de onderliggende bestemmingen voor het gecontroleerd overstromingsgebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde minstens in overeenstemming worden gebracht met de visie opgenomen in de beslissing van de Vlaamse regering van 17 december 1999 tot inrichting van het gebied Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als gecontroleerd overstromingsgebied, in het bijzonder de herbestemming van het gebied voorzien voor de realisatie van slik- en schorgebied door middel van een gereduceerd getij, als natuurgebied ;

D. wat de bevoegdheid Leefmilieu, Openbare Werken, Ambtenarenzaken en Begroting betreft :

dat voldoende middelen en personeel ter beschikking worden gesteld om de effectieve realisatie van het compensatieplan, zoals voorzien in bijlage 5 van het decreet van [...] voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden, snel te kunnen realiseren.

Jos STASSEN

Robert VOORHAMME

Marc VAN DEN ABEELEN

Herman LAUWERS

Johan MALCORPS